

היום נלמד בעזרת ה':

יבמות דף צח

אמר רבא הא דאמור רבנן 'אין אב למצרי': רבנן אמרו שלגר אין יחוס אחר אביו אפילו שלידתו היתה בקדושה מכיון שהורתו היתה שלא בקדושה. דהיינו שהתעברה אימו בגיורת וילדה אותו לאחר שהתגיירה שאז הוא יהודי גמור, ובכל אופן הוא מתייחס רק לאימו ואין לו יחס לאביו.

רבא מבאר שהסיבה שאין לו יחוס לאביו אינה משום ספק זנות, אלא כי הקב"ה הפקיר את זרעם. ולכן אפילו אם ברור לנו בוודאות שנולד מאביו ואמו כגון שהיו חבושים בבית האסורים הוא לא מתייחס אחר אביו.

רבא מוכיח זאת מהסיפא של הברייתא בעמוד הקודם 'שני אחים תאומים גרים.. היתה הורתן שלא בקדושה ולידתן בקדושה לא חולצין ולא מייבמין', והרי תאומים נולדים מאותה טיפה של זרע שנחלקת לשניים ובכל אופן אינם נחשבים לאחים מן האב ולכן אין להם דין יבום.

הגמרא מנסה לפשוט את המחלוקת של רב ששת ורב אחא בעמוד הקודם: האם שני אחים מהאם שנתגיירו (לאחר שנולדו) אסורים בקרובותיהם, ללישנא קמא - לכולי עלמא אחים מהאם אסורים. ללישנא בתרא - לדעת רב אחא מותרים.

ת"ש מעשה בניפטיים הגר: רבנן התירו לו להתחתן עם אשת אחיו מאימו כי אין איסור 'אשת אח' לגר (מדובר ששניהם התגיירו לאחר שנולדו). לכאורה הכוונה שלאחר שהתגיירו נשא אחיו מאימו את אשתו, ובכל אופן התירו רבנן את אשת אחיו?

הגמרא דוחה: מדובר שהאח נשא את אשתו בעודו גוי ולאחר שהתגייר לא בא עליה, ולכן התירו רבנן לאחיו לישא אותה. והחידוש בדבר שלא גוזרים במקרה כזה, אטו כשנשא האח את אשתו לאחר שנתגייר שאז אסור לאחיו לשאת את אשתו.

ת"ש דאמר בן יאסיין... הרי אישה ושבעה בניה: שהיא נתגיירה עם בניה ורבי עקיבא התיר להם לישא כל אחד את אשת אחיו ומזה למדתי לעצמי.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

רבי עקיבא ישב על ספסל זה ואמר שני דברים: א. שגר נושא את אשת אחיו מאימו. ב. הקב"ה התנבא על יונה הנביא רק פעמיים בלבד.

לכאורה מכאן ראייה שמותר לגר לישא את אשת אחיו? הגמרא דוחה כנ"ל שמדובר שנשא אותה אחיו בעודו גוי.

ומי מהימן?: איך האיש ההוא בכרכי הים נאמן על עדותו, והרי הוא אומר אותה לאחר שעשה מעשה, ויש לחשוש שהוא משקר בשביל להצדיק את מעשיו?

הגמרא מתרצת: א. הוא אמר את ההוראה הזו בתוך הוראות אחרות לתלמידיו, (ולא בהתייחסות מיוחדת לנושא). ב. משום שהוא נסמך על הוראה שכבר ניתנה לאישה ושבעת בניה. ג. מכיון שהוא הביא דבר נוסף בשם רבי עקיבא ועליו הוא מהימן, ממילא הוא נאמן במיגו גם על ההוראה השניה.

אמר מר: הגמרא חוזרת לדברי רבי עקיבא בנבואת יונה הנביא. ומקשה שהרי בזמן ירבעם בן נבט מובאת נבואה נוספת שלו?

רבינא: רבי עקיבא התייחס רק על נבואות בענין ינוה שהיו שתיים ולא יותר.

רב נחמן בר יצחק: כוונת הפסוק בירבעם לא על נבואת יונה שניתנה על כך, אלא כדוגמא לדבר. דהיינו כמו שבזמן יונה הנביא הרעה נהפכה לטובה, כך בזמן ירבעם הרעה (שאיבדם מלך ארם) נהפכה לטובה (שהחזיר ירבעם את גבולות הארץ).

ת"ש גר שהיה לידתו בקדושה והורתו שלא בקדושה: יש לו איסור קרבת משפחה מהאם ולא מהאב. ולכן אם נשא **אחותו מהאם** שנולדה לה עוד כשהיתה גויה - יוציא, גזירה אטו אחותו מהאם שנולדה לאחר שהתגיירה שהיא אחותו גמורה (כי שניהם נולדו לאותה אמא לאחר הגיור כיהודים). אבל נשא **אחותו מהאב** - יקיים, משום שאין לו יחוס לאביו (שהרי היתה הורתו שלא בקדושה), ואין לחוש שיתחתן עם ביתו של אביו לאחר שיתגייר - שהרי הוא מותר בה, כי גר שנתגייר כקטן שנולד דמי.

אחות האב מן האם (דודתו אחות אביו מאימא אחת) - יוציא, גזירה משום אחותו מהאם (שנולדה בקדושה). אבל **דודתו אחות האב מן האב** - יקיים, כי אין כאן חשש אטו אחותו מאימו.

דודתו אחות האם מן האם – יוציא. אבל **דודתו אחות האם מן האב** לדעת רבי מאיר יוציא, כי יש כאן 'צד אם' ושוב יש את הגזירה הנ"ל, אבל לדעת רבנן יקיים, כי אין זה דומה ל**אחותו מן האם** משום שכאן היא אחות **אמו מן האב**, ושלא כמו **אחות האב מן האם** שבה יש את הגזירה כי היא אחות מהאם.

ומותר **באשת אחיו** – ואפילו מאמו, והיינו אחיו שנולד קודם שהתגיירה שהוא באמת אינו אחיו. והחידוש שלא גזרו אטו אחיו שנולד לאחר שהתגיירה, מכיון שבקירבה שמגיעה על ידי קידושין לא גזרו. ולכן גם הוא מותר **באשת אחי אביו**, וב**אשת אביו**.

נשא אשה ובתה: קודם שנתגייר - לאחר הגיור כונס אחת ומוציא אחת, אטו שלא יתירו בישראל אשה ובתה.

לכתחילה לא יכנס: יתבאר להלן.

מתה אשתו מותר בחמותו: דהיינו שנתגיירו הוא ואשתו וחמותו ולאחר מכן מתה אשתו - לא גזרו איסור בחמותו (אטו בישראל שאסורה חמותו). ויש שונים בברייתא 'אסור בחמותו' ויתבאר להלן.

לכאורה ממה שכתוב בברייתא 'ומותר באשת אחיו' ראייה שמותר לגר לישא את אשת אחיו? הגמרא דוחה כנ"ל שמדובר שנשא אותה אחיו בעודו גוי.

אמר מר: הגמרא חוזרת לבאר את הברייתא:

התם קאי: פסקה זו מתייחסת לכל הנשים שנאמרו קודם לכן בברייתא ש'יקיים' אותן, ומבארת הברייתא שהכונה בדיעבד ולא לכתחילה.

חדא כרבי ישמעאל וחדא כרבי עקיבא: לעיל דף צד' נחלקו רבי ישמעאל ורבי עקיבא האם הבא על חמותו לאחר מיתת אשתו דינו בשריפה או בכרת (-תוס'). למ"ד בשריפה - גזרו שלא ישא את חמותו לאחר מיתת אשתו שלא יבואו להתיר זאת גם בישראל, אבל למ"ד שאיסורה קל יותר שהוא רק בכרת - לא החמירו בגר.

משנה: חמש נשים שלכל אחת יש בן, ולאחר מכן ילדו כולן בן נוסף, ונתערבו הבנים זה בזה ולא יודעים מי הוא בנה של מי. גדלו חמשת הבנים והתחתנו, ולאחר מכן מתו חמשתם, ונשארו חמש נשים הזקוקות ליבום מאחיהם שנתרו. אלא שמכיון שלא יודעים מי הוא בנה של מי, אי אפשר לאף אח לייבם אף אחת מהן, שמא יפגע בשומרת יבם שאינה אשת אחיו.

ולכן בתחילה ארבעה אחים חולצין ליבמה אחת מתוך החמש, והאח החמישי נושא אותה (ממה נפשך: אם היא יבמתו מוטב, ואם לאו לא עבר איסור שהרי כבר קיבלה חליצה). ולאחר מכן הולך החמישי שכבר ייבם עם עוד שלושה אחים, וחולצים ליבמה השניה והאח הרביעי נושא אותה. ולאחר מכן הולכים שני האחים שייבמו עם עוד שני אחים, וחולצים ליבמה השלישית והאח השלישי נושא אותה. וכן הלאה ממשיכים עד שכל אחד מייבם אחת מהנשים.

גמרא: זדוקא מיחלץ והדר יבומי: הגמרא מבארת כפי שפירשנו במשנה, שקודם כל עושים את החליצות ולאחר מכן האח מייבם, בכדי שלא יעבור על איסור יבמה לשוק.

מאי הוא ושלושה חולצין לאחת: כלומר היה אפשר לעשות פיתרון אחר: שכל ארבעת האחים יחלצו לכל חמשת הנשים, והאח החמישי ייבם את כולם. אך העדיפה המשנה לעשות את הפתרון הנ"ל, כי אז יתכן שיפגשו חלק מהאחים או כולם ביבמות האמיתיות שלהם, ויקיימו את המצוה.

ת"ר מקצתן אחין ומקצתן שאין אחין וכו': כל הדין שבמשנה נאמר רק באופן שאין קשר משפחתי בין חמשת האחים, ואז כל אח שחולץ ומייבם יש לו רק קירבה לאישה אחת מתוך החמישה וכל השאר זרות לו. אבל אם חלק מהאחים הם גם 'אחים מהאם' של חלק מהאחים שמתו (עיינו את המקרה ברש"י), ואז הם לא יכולים לייבם אף אחת מן הנשים שמא הם יפגעו באשת אח מהאם האסורה להם – האחים שהם גם אחים מהאם רק חולצים ולא מייבמים, והאחים מהאב בלבד נוהגים כפי שכתוב במשנה.

מקצתן כהנים: מקצת מהאחים כהנים האסורים לישא חלוצה, ולכן אסורים לייבם אף אחת שמא אינה אשת אחיו אלא חלוצה בעלמא.

מקצתן כהנים ומקצתן אחים מן האם: אף אחד אינו יכול לייבם כנ"ל.